

# **Tapoja, tottumuksia ja perinteitä: Valmentamisen reunaehdot ja valmentajuus kamppailulajeissa**

**Kirjoittaja:** Sanna Erdoğan

**Kirjoittajan taustayhteisö:** Lapin yliopisto

**Asiasanat:** valmentaja, urheiluseura, kamppailulajit, sukupuoli, maskuliinisuus

## **Tausta:**

Vapaaehtoistyönä tehtävä urheiluvalmennus on suomalaisen seuratoiminnan kivijalka. Aikaisempien tutkimusselvitysten perusteella on esitetty, että a) seuratoiminnassa aktiivisesti mukana olevat henkilöt ovat suhteellisen pieni ja tiivis joukko b) seura-aktiivit kokevat haasteita rekrytoida valmentajia erityisesti pitkäjänteiseen valmennustyöhön ja c) lukumääräinen enemmistö valmentajista on miehiä ja he valmentavat naisia useammin kilpaurheilijoita. Omassa väitöskirjatutkimuksessani keskityn seuravalmentajien toiminnan sosiaaliseen luonteeseen kysymällä, miten kilpaurheilijoiden valmentajuus rakentuu ja millaisille sukupuolittuneille tapaisuuksille valmentaminen nojautuu.

## **Menetelmät:**

Yhdistän feministisessä etnografisessa tutkimuksessani aineistoja, jotka olen kerännyt vuosien 2022–2023 aikana judon, painin ja nyrkkeilyn seuratoiminnasta ja vapaaehtoisina toimivien valmentajien parista. Tutkimuksen aineisto koostuu kahdeksasta ryhmäkeskustelusta, joihin osallistui 23 mies- 11 naisvalmentajaa (n=34). Toinen osa aineistosta koostuu kamppailulajien harjoituksista (n=34), kolmesta (3) kilpailutapahtumasta ja henkilökohtaisesta tutkimuspäiväkirjasta. Käytin aineiston analyysissä reflektiivistä temaattista analyysiä.

## **Tulokset:**

Tutkimukseni tulokset viittaavat siihen, että valmentajuus rakentuu urheiluseuroissa sosiaalisesti risteävien normien, tottumuksiksi muodostuneiden valmennusmenetelmien ja maskuliinisen lajikulttuurin risteämissä. Valmentajuuden ehdot luodaan keskinäisessä toiminnassa, jossa ylläpidetään mielikuvia ”sopivista” valmentajista ja tapaisuuksista, jotka täyttämällä valmentajan tehtävässä voi ”pärlätä”. Nämä muodostavat valmentajan ”ideaalin”, johon pyritään valmentajan sukupuolesta riippumatta. Toisaalta tottumukset maskuliinisuuden, mieheyden ja valmentajuuden liitoksesta vaikuttavat siihen, että nainen valmentajana ei saavuta samaa asemaa kuin sosiaalisen keskinäisen tunnustuksen saanut mies. Vaikka valmentajuuden maskuliinisuus on kaikille sama, sukupuoliin liitetyt mielikuvat ohjaavat ja määrittävät valmentajuuden sosiaalista rakentumista ja muodostavat reunaehdot valmentajuuden rakentumiselle.

## **Johtopäätökset:**

Tutkimukseni esittää, että valmentamisen maskuliinisten tekojen toistaminen on normalisoitu kamppailulajien seurakulttuureissa, joissa sosiaalisesti luodut käsitykset, oletukset ja normit ylläpitävät mielikuvia valmentajuuden maskuliinisuuteen nojaavista tapaisuuksista. Yhtä aikaa, kun valmentajuus mahdollistuu sosiaalisen hyväksynnän kautta,

sukupuoliin liitetyt mielikuvat muodostavat esteitä erityisesti valmentamisesta kiinnostuneille naisille.

**Sovellettavuus:**

Tutkimukseni tulokset ovat sovellettavissa muihin urheilulajeihin ja seuratoiminnan sukupuolijärjestyksen tutkimiseen.